

Oglas, pripremljana itd.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog cienika ili po dogovoru.

Novič za predbrojbu, oglase itd.
šalju se naputnicom ili poželjno
načinom pošt. štedionice u Beču
na administraciju lista u Puli.

Kod naručbu valja točno označiti ime, prezime i najbližu
počinju predbrojnici.

Tko list na vremje ne primi,
neka to javi odpravniku u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poštarnica, ako se izvani
napisi „Reklamacija“.

Cakovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kr.).

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosiloga sve polcvani“. Naroda postovani.

Izdati svakeg četvrtka o
pođne.
Netiskani dopisi se ne vradeju
nepotpisani se tiskaju a
nefrankirani ne primaju.
Predplata se poštarnicom stoji
10 K u obče, } na godinu
5 K za seljake, } ili K 5-, odn. K 25- os.
pol godine.
Izvan carevine više poštarna.
Plaća i utvrđuje se u Puli.
Pojedini broj stoji 10 h., zao-
stali 20 h. koli u Puli, toli
izvan iste.
Uradništvo i uprava nalazi se
u Tiskari Laginja i dr. prije
J. Krmotić i dr. (Via Giulia
br. 1), kamenoće se uaslovljava
sva pisma i predplate.

Hrvatsko sveučilište i slovenski akademici.

Mladi Istran, koji je učio pravo na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu i koji je čitao u „Edinosti“ poziv akademickog društva „Ilirija“ u Pragu na slovenske djake, pripisao nam je članak, kojim nastoji dokazati, da bi moralni slovenski akademici polaziti također i hrvatsko sveučilište u Zagrebu, a da pokazuju i tim, da nam nije slovensko-hrvatska uzajamnost samo paka fraza. Članak je napisan prije nego li je pisac znao, da su i drugi slovenski listovi spomenuti poziv priobabil i prije nego li je inogao čitati slične pozive slovenskih djaka iz Beča, Graca, Ljubljane itd. na slovenske abiturijente. — Članak, za koji puštam odgovornost gosp. piscu, glasi:

U broju 184. od 4. tek. m. (t. j. dne 4. jula o. g. Op. ured.) donosi trščanska „Edinost“ poziv slovenskog akademickog društva u Pragu „Ilirija“ na slovenske abiturijente, kojim ih pozivlje, da svi oni, koji namjeravaju polaziti kakov fakultet, dodu na česko sveučilište u Prag, koje da im pruža takve pogodnosti, kavkih im ne pruža nijedno drugo sveučilište u Austriji. — U tom pozivu tumači „Ilirija“ nesnosan život Slovena na gradačkoj i bečkoj univerzi, neprijateljsko susretanje djaka od strane gradijana i samih profesora na tim univerzama, te svršavan pozivom na abiturijente, da se svi upisu u česku univerzu u Pragu. Prag — kaže u tom pozivu — jest kulturno središte Čeha, koji najvećom susretljivošću primaju u svoje kolo svu slovensku braću, napose pako Slovence; tude slovenski djak upozna pravo slovensko življene; tu se on oduseljuje za budućnost i postane realan i ozbiljan radnik na polju kulture, gospodarstva i politike. U Pragu su slovenskom djuku širom otvorena vrata svih narodnih društava, čitaonica, muzeja, kazališta, raznih znanstvenih, akademickih i pjevačkih društava i napose „Sokola“, koji je medju Česima najbolje razvit. Poziv svršava sa zasljičkom:

Iz svega toga je razvidno kakve prednosti i ugodnosti imaju prazke visoke škole pred onima u Gracu i Beču, koje su njemacke.

Mi se posvema sudaramo po navodima „Ilirije“ da Prag pruža slovenskom djaku mnogo više pogodnosti i prednosti nego li jedan drugi austrijski grad, napose Gradac i Beč; također se podpunoma slazemo sa nazorom, da se slovenski djak u Pragu medju svojom jednokrvnom braćom čuti kao kod kuće i da se u njemu čustvo slavenske solidarnosti brže i u inzervisnjive razvijaju nego li u njemackom Gracu i Beču — nu jedno moramo opaziti „Iliriju“ na što je posvema zaboravila, da je najme Slovencima i Hrvatima Austrije otvoren put i do hrvatske univerze u Zagrebu.

Zagreb sam po sebi ne može se mjeriti sa zlatnim Pragom, nu sve ove prednosti i ugodnosti, koje „Ilirija“ nalazi u Pragu, nalazimo i u biešem Zagrebu, tom kulturnom središtu Jugoslavena. — I u vatsko sveučilištu u Zagreb, da se tam

Zagrebu susreće gradjanstvo slovenskog djaka najvećom naklonosću, i u Zagrebu su slovenskom djaku otvorena vrata svih znanstvenih, akademickih, poučnih, pjevačkih i inih društava napose „Sokola“; i u Zagrebu se slovenski djak može oduseliti za slavensku solidarnost i nastići realnom i ozbiljnom radu na polju znanstvenom, narodnog gospodarstva, politike itd. I Zagreb je jestin grad tako, da može i siromašan djak uz podršku akad. podpornog društva i „mensae academicae“ priljivo ispozlati, a jezik sam po sebi pruža mu po gotovo manje potrebo da nego li česki. Kako dakle vidimo Zagreb ne zaostaje u tom niši pojmanje za Pragom; dapaće može se reći, da pruža Slovencima veće pogodnosti nego li Prag uslijed velike odaljenosti i velikih troškova skopanih sa putovanjem.

Uzprkos tome mimoilazi gori spomenuti poziv „Ilirije“ sasme zagrebačko sveučilište. Nećemo, da budemo zlobni, te nećemo da predbacimo „Iliriju“ nepoznavanje gornjih činjenica jer smo osvjeđeni, da „Ilirija“ agitira za Pragu s razloga, da se poveća broj njenih članova. Nu mi pitamo „Iliriju“ i gospodu, koja u njoj sjede, gdje nam je ona toli razvijena slovensko-hrvatska solidarnost, i zar su zaboravili, da su Hrvati i Slovenci po jeziku, običajima, geografskom položaju, političkim i kulturnim težnjama jedni drugim bliži i jedan na drugoga tako tjesno vezani, da si čovjek tjesniji i prirodne svezne ne može pomisliti. Što bi kazala „Ilirija“ i što bi rekli Slovenci, kad bi Slovenci primjerice imali slovensku univerzu u Ljubljani i kad bi kakvo hrvatsko akademicko društvo u Pragu pozivalo Hrvate Istre i Dalmacije na česko sveučilište u Pragu? Zar nebi opravdujim prigovor pitali: čemu Vi Hrvati preskrate Vama bliže stojće Slovence i slovensku univerzu?

Stvar valja promotrili sa malo višeg stanovišta. — Zagreb jest priesolnica svih Hrvata; on je političko i kulturno sjedište svih Jugoslavena i Slovencima u Austriji težko da ima spasa bez moralne i duševne zajednice sa braćom Hrvatima. Ako dakle žele Slovenci, da ih se u Austriji uvažava, onda je tražiti jedinu naravnu i najbolju zaslombu kod Hrvata, a tu zaslombu će Slovenci steći nesamo odusevljenim govorima i člancima, već poglavito time, da nastoje čim više upoznati braću Hrvate, njihove kulturne stičevine, njihov jezik, proučavati njihovu prošlost i njihove političke težnje. Preokret u Hrvatskoj, nenadani poraz Khuenove klike u banovini i novi pravac hrvatske politike dignute je Hrvate opet na površje i prihvatio im medju austro-ugarskim narodima onaj ugled, koji ih po njihovom položaju, kulturi i političkoj važnosti ide i ovakav razvoj političkih odnosa mogao bi i morao bi povoljno djelovati i na politički razvitak odnosa kod braće Slovencima, aako budu ovi prisnjeni uz Hrvate i tražili s njima moralnu i političku zajednicu.

U tu svrhu moralni bi Slovenci posljali u prvom redu svoje sinove na hrvatskom središtu Jugoslavena. — I u vatsko sveučilištu u Zagreb, da se tam

zadaje najbližjom im hrvatskom kulturom, da tamo upoznaju hrvatske prilike i da onda povrativši se u svoju domovinu, šire među svojim narodom ideju hrvatsko-slovenske zajednice, u kojoj mogu naći spas pred nasilnim germanstvom, kojem su više izloženi nego ikoji drugi slavenski narod a Austriji. Radi toga moralna bi i „Ilirija“ uvažati ove važne momente i apelirati na slovenske abiturijente, da polaze u prvom redu hrvatsko sveučilište u Zagrebu a samo onda, ako toga ne bi htjeli ili mogli učiniti, da polaze česko sveučilište u Pragu, mjesto kojeg drugog austrijskog njemackog sveučilišta. Na pravnom fakultetu u Zagrebu položeni državni ispit u vrijede i u Austriji, samo sto moraju takvi pravnici polagati na hrvatskom jeziku nadopunjeni ispit iz onih zakona, koji nisu istovjetni sa hrvatskim zakonima; nu taj ispit jest tako nedostavan i lagani, da se ne može smatrati nikakvom zaprekonom za polazak zagrebačkog sveučilišta. (I to je samo privremeno. Opaska Ured.) Predbacit će nam se možda, da na zagrebačkom sveučilištu položeni strogi ispit u vrijede u Austriji; to je doduša istina, nu i tu zapreku mora se odstraniti odlučnom intervencijom hrvatsko-slovenskih i drugih slavenskih zastupnika u Beču. —

Također ispitli položeni na filozofskom fakultetu u Zagrebu bili su od austrijske vlade mnogim djacima priznati i oni služe danas u Austriji (Dalmacija i Istra) kao profesori.

Ovoliko smo smatrali svojom dužnošću, da odgovorimo na gorispolomenu poziv „Ilirije“ i da postavimo na ruke slovenskim abiturijentima.

A sad pak još nesto. — Trščanska „Edinost“ donesla je gornji poziv bez ikakvog komentara ili opaske, čime je dala razumjeti, da bar muči odobrava taj poziv. Drugčije si bac tu njenu šutnju ne možemo da tumaćimo. Nu pitamo mi nju samo, kako se to nježno držanje sudara sa njenim refleksijama u broju 181. od dne 3. t. m., u kojem pod naslovom „Pokret“ o „Edinosti“ medju ostalim izjavlja „da Slovenci imaju sto i sto razloga da upoznaju svoje mase sa hrvatskim liberalnim prostočašću osobito pak sa površju; da se napose u Treću opašu, kako se budi time sanjmanje brata sa brata, kako se očitujuje time čuvarstvo skupnosti i utvrđuju usjerenje o solidarnosti hrvatskih i slovenskih interesa sada i za budućnost; da nisu vezani jedan us drugoga samo po srodstvu krvii, nego također po geografskom položaju, koji nam daje naloženje skupnost narodnih, političkih i ekonomskih interesa. Čim pak je tomu tako — savršuje „Edinost“ — sahtjeva od nas obavejje životni interes, da se obaveštano upoznajemo i doveđemo naše mase do spašanja, gdje je osiguranje naše budućnosti“.

Znaljeli smo, kako dovdaja „Edinost“ u sklad te svoje izvode sa gorespolom utemeljenim držanjem kod uvrštenja oglasa „Ilirije“ u svoj list ili da li misli „Edinost“, da se samo slovenska masa — a pod masom se oključno razumijevači slojevi — mora voditi i politički odgajati tu masu, ne treba da se upoznaje sa hrvatskim prilikama? — Gorčen i pravni.

Kastavskom načelniku i vrloj redoljubu

Kazimiru Jelušiću u Beču.

Kastavci su molili se Bogu, Da Te spase, koji spasit mogu Bečki tamo paraoci vješti, Nek i nas slava im se blesći; Tvom bo maru, Tvojoj sduševnosti Zajmenika nema vrstna dosti, Domoljublju, poštenjačtu Tvome Nema ravnog ni s daleka boeme. Tja i sveti Istre zavjetnici Ciril, Metod nebeskoj u dici Zagovarat znali nuždu prieku Tvom u Istri produženom vjeku: Za probitak još da duljiš brigu I za last nam: hrvatsku za knjigu. S toga eto Tvoju ozdravljuju Raduju se svetci nam u raju; Raduje se vjerna ljuba ona, Koja u Beč pratiš Te hōna; Ijuće nam Istra, gore tušnje, Ti si spašen, tuj već nema šutnje, Pa i pjesma moja se veseli U cik zore, vas dan božji cieli, Pak Ti kličće trudbeniku dragu: Bog Ti davnu namakao snagu!

U Fužinama na 22./7. 1906.

Ivan Trnski.

Politički pregled.

U Pulu, dne 8. agusta 1906.

Austro-Ugarska

Dne 6. o. mj. navršilo se sto godina, od kako je (dne 6. agusta 1906.) car Franjo II. izdao cesarski patent, kojim je razvrgao vez između c. kr. njemačkih našljednih zemalja i rimsko-njemačkog carstva, te se proglašio carem austrijskim, a odrekao se njemačke carske krune i oslobođio sve njemačke knezove, stališi i pučanstvo od dužnosti prema sebi kao vrsnovnom poglavaru države. Toga dane bio je dakle stoti rođendan Austrije.

Ministar-predsjednik barun Beck uputio je na ministre okružnicu, u kojoj ih upućuje na težko zadaće, što je imaju upravni činovnici u Austriji pogledom na političke, nacionalne i društvene prilike.

Dne 3. o. mj. se je u Beču sastalo mješovito povjerenstvo, sastavljeno od izaslanika pojedinih ministarstava, da prouči i pospješi državnu akciju za unapredjenje Dalmacije. Sjednicu je otvorio glavom ministar-predsjednik barun Beck, koji je izaknuo, da je Dalmacija po svom položaju jedna od najvažnijih zemalja po monarkiju, a po svom stanju jedna od najzapuštenijih.

Očito je ova iznenadljiva brižljivost austrijske vlade za Dalmaciju u savezu s nagodenom borbom između Austrije i Ugarske.

Srbija.

Skupština je sa 13. prolji 40 glasova prihvatala osnovu zakona, kojom se vlada ovlašćuje, da sklopi trgovske provizorije. Protiv osnovi su glasovali mladi radikalni i ostale male frakcije. Zatim je skupština uvela u raspravu vladinu osnovu o dozvoli vjeruje od 500.000 dinara, da se

